

Posudek bakalářské práce Pavla Horáka *Přací věty v portugalské a italské ve srovnání s češtinou, srovnávací studie na paralelním korpusu InterCorp*, Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2023/2024

Téma, které si Pavel Horák zvolil pro svou bakalářskou práci, je velmi nosné a atraktivní: přací věty představují poměrně komplexní problematiku, která zahrnuje široké spektrum jevů od modalit přes teorii mluvnických aktů až po funkční větnou perspektivu. Diplomant se navíc rozhodl zkoumat je hned v trojjazyčné perspektivě, v češtině, italštině a portugalské. Takové téma si ovšem žádá, zejména ze strany studenta bakalářského studia, pečlivou teoretickou přípravu, která je nutným předpokladem pro zdařilou korpusovou analýzu italských a portugalských přací vět a jejich českých překladových protějšků. Hned v úvodu však musím s politováním konstatovat, že taková příprava zde očividně chybí, práce nese stopy extrémní nepřipravenosti a uspěchanosti a je bohužel jako kvalifikační práce nepřijatelná.

Důvody zde stručně vysvětlím:

a) Zcela nevyhovující formální podoba. Text, který nedosahuje předepsaného rozsahu 40 normostran, je nesouvislý, plný nespojitých vět, formulací, které často nedávají žádný smysl, nemluvě o formulacích nešikovných a obtížně srozumitelných, o gramatických chybách a neexistující (či chybně používané) interpunkci. Jen pár příkladů pro ilustraci: „Rozum, vůle a cit jsou 3 druhy vnímání které dále utvářejí 5 základních modálních významů. A to může být, reálné, potenciální, tázací, volní a hodnotící“ (s. 9); „Některé přací věty s částicí *at* můžeme nahradit větou konjugovanou ve způsobu rozkazovacím“ (s. 20), „Příkladné souvětí (86) je co do vyjádření stejné jako (85) s tím rozdílem, že souvětí (86) odkazuje do minulosti, kde právě v té minulosti by si mluvčí přál, aby byl adresát šťastný“ (s. 28).

Velmi nepřesvědčivá a chaotická je i práce s terminologií. Co je to „podmět zaměřený“ (s. 25)? Nejde tu spíš o fokus, tj. rematický podmět? V příkladu na téže stránce se nejedná o levou dislokaci. Co je to „více dokonavé préteritum perfekta“ (sic!) (pretérito mais-que-perfeito čili plusquamperfektum)?

b) Nestandardní práce se zdroji i s příklady. Není např. vždy jasné, proč diplomant využil některé zdroje, např. *Mluvnici současné španělské*, z níž často vychází při popisu italských jevů, přestože se v ní o italštině vůbec nepojednává (na s. 10 např. tvrdí, že „Svůj modus v italštině nemají modální vyjádření tázací a hodnotící“ a odkazuje na konkrétní stranu ve zmíněné mluvnici, kde diplomantem uváděná věta popisuje situaci ve španělské). Mluvnice španělské (byť nepopírám, že je v ní zejména modalita obecně velmi dobře vysvětlena) je tak paradoxně jediným zdrojem podkapitoly *Slovesný způsob v italštině*. Podobně nepovažuji publikaci Františka Kopečného z roku 1958 za vhodný (jediný! - tedy až na podivný odkaz na Charkovského na s. 15) zdroj pro výklad o druzích vět v češtině.

Nestandardní jsou také příkladové věty, které si autor sám vymyslel a které jsou mnohdy nepřiliš vhodné, či dokonce chybné (*Prepari la cena!* neznamena *Připrav večeři!*; *Che io sia maledetto* lze přeložit jako *Ať se propadnu??*).

c) Nelogická organizace teoretické části. Jednotlivé podkapitoly pojednávající o témže problému (např. slovesný způsob, modalita) ve zkoumaných jazycích na sebe nijak nenavazují, neprolínají se. V každé z nich je jakoby náhodně pojednáno o vybraných jevech, které uvádějí jednotlivé gramatiky, aniž by se diplomant pokusil o jejich syntézu. V podkapitole *Slovesný způsob v portugalské* se tak najednou objevuje věta: „V portugalské dále vymezujeme modalitu epistémickou, deontickou a

apreciativní“ (s. 13). V ostatních zkoumaných jazycích tyto typy modality nemáme? Podobně se v oddílu *Přací věty v italštině* zničehonic objevuje pojem ilokuce, který pak není v kontextu práce dále rozveden. Právě zde, při výkladu o ilokučních slovesech, má zřejmě původ zásadní omyl v praktické části, kdy diplomant místo přacích vět analyzuje právě vedlejší věty uvozené ilokučními slovesy (viz níže).

d) Praktická část působí, jako by byla ušita horkou jehlou během jediné hodiny. Zejména není jasné, proč je velký prostor věnován souvětím s ilokučními slovesy (a jsou zde analyzovány slovesné formy vedlejších vět), když měl autor původně v úmyslu zkoumat přací věty. Objevuje se zde řada procentuálních údajů, které působí spíš náhodně a není jasné, k čemu se vztahují; příkladů je citováno vždy jen pár, někdy s poněkud nejasnými komentáři. Pochybnost vzbuzuje i samotný postup korpusového vyhledávání (srov. vyhledávání vět s modálními částicemi na s. 32) i to, že jsou analyzovány české věty, které nejsou přímým příkladem z italštiny či portugalštiny (s. 34 a jinde). Žádný smysl potom vzhledem k deklarovaným cílům práce nedává závěr, v němž navíc narážíme i na podivná a nesmyslná tvrzení („Po vyhodnocení praktické části práce lze tvrdit, že s těmito vstupními parametry s v tomto kontextu je čeština velmi limitovaná a využívá pouze jednoho slovesného způsobu a dvou slovesných časů. Tady podmiňovacího způsobu přítomného času nebo času minulého“ atp., s. 39).

S lítostí tedy musím konstatovat, že v této podobě nelze bakalářskou práci Pavla Horáka přijmout. K obhajobě ji doporučit nemohu a navrhuji hodnocení „neprospěl“.

V Praze dne 8.1.2023

PhDr. Zora Obstová, Ph.D.
oponentka bakalářské práce